

Lied

van de maand *december 2020*:

Door goede machten trouw en stil omgeven

LB 511

Oud & *Nieuw*

Steunpunt liturgie

www.steunpuntliturgie.gkv.nl

LB 511 Door goede machten trouw en stil omgeven

Oud- en nieuw vieren staat voor velen voor gezelligheid met oliebollen en vuurwerk. Intussen wagen we ons dan aan bespiegelingen over het jaar dat voorbij ging. We bevragen elkaar over goede voornemens en bespreken die met een twijfelende glimlach. Maar stel nou eens, dat je dit jaar de jaarwisseling in de gevangenis in een cel moet doorbrengen. Zonder jouw geliefde, kinderen en familie. Dat zou je bespiegelingen minder vrijblijvend en oppervlakkig maken.

Het overkwam Dietrich Bonhoeffer, predikant en filosoof, toen hij in 1944 door de nazi's gearresteerd werd. Dit jaar is het 75 jaar geleden dat hij op 39-jarige leeftijd werd terechtgesteld in het concentratiekamp Flossenberg in Beieren. Op 19 december 1944 schreef hij vanuit de Gestapogevangenis in Berlijn een gedicht als kerstgroet aan zijn verloofde en haar familie. Je zou verwachten dat Bonhoeffer in zijn cel overvallen zou zijn door neerslachtheid en melancholie. Of dat hij zijn woede zou uiten: Kerstfeest en jaarwisseling zonder verloofde en familie, zonder uitzicht op vrijlating. Maar daar is hij de man niet naar. Zijn geloof in Jezus Christus is zijn gids. Dat leidt tot diepgaande overwegingen. Die kennen wij uit zijn brieven en boeken, die klinkt ook in dit gedicht.

Bonhoeffer voelt zich niet omringd door kwade geesten. Hij wordt integendeel 'door goede machten trouw en stil omgeven' (Ps 91: 11 en 139: 5). Zo wil hij vanuit zijn cel met zijn 'liefsten' het nieuwe jaar ingaan, ondanks hun afwezigheid (1). Hij voelt zich met hen een 'opgejaagde ziel', dat wel, maar verwacht het 'heil waarvoor Gij zelf ons hebt bestemd' (2). Hij verwacht het heil, maar als hij daarvoor nog door ellende heen moet, dan zal hij die beker ook drinken. Hier spreekt iemand die de navolging van Christus letterlijk opvat:

*En wilt gij ons de bittere beker geven / met leed gevuld tot aan de hoogste rand
dan nemen wij hem dankbaar zonder beven aan uit uw goede, uw geliefde hand'*
(3) (Mattheus 26:39 en 42) (Romeinen 8:28)

Hij bidt echter ook om wat anders:

Maar wilt Gij ons nog eenmaal vreugde schenken om deze wereld en haar zonneschijn. (4)

En hij verlangt naar advent en kerst:

*Laat warm en stil de kaarsen branden heden, die Gij hier in ons duister hebt gebracht,
breng als het kan ons samen heden, geef ons vrede. Wij weten het, uw licht schijnt in de nacht. (5)*

Bonhoeffer heeft een diep inzicht in Gods genade. Dat houdt hem overeind, ook als hij geëxecuteerd neervalt. Zijn Godsvertrouwen is spreekwoordelijk geworden met dit lied:

*In goede machten liefderijk verborgen verwachten wij getroost wat komen mag.
Gods is met ons des avonds en des morgens, is zeker met ons elke nieuwe dag. (7)*

Voor het *Liedboek voor de kerken* schreef Adriaan C. Schuurman op de vertaling van Jan Willem Schulte Nordholt een ingetogen melodie. Samen met de bemoedigende tekst is zo een getuigend geheel ontstaan dat met de jaarwisseling niet mag ontbreken in onze gezangen en gedachten. En als er niet gezongen kan worden? Lees de tekst dan zoals die begon: een gedicht voor een heel bijzonder oud en nieuw.

© Steunpunt Liturgie

- Bovenstaande tekst, geschreven door Henk Schaafsma, mag (met bronvermelding) overgenomen worden, in samenhang met het zingen van dit lied in de kerkdienst.
- Een uitgebreide bespreking van de melodie is te vinden in het novembernummer van EREDienst. Zie: <https://www.eredienst.com/index.php/tijdschrift-eredienst>
- Geluidsvoorbeeld: [511 - Door goede machten trouw en stil omgeven \(liedboekcompendium.nl\)](https://www.liedboekcompendium.nl)
- De begeleiding is te vinden in begeleidingsbundel bij het Liedboek 2013 (in het vorige liedboek 398).